6e JAARGANG | No. 25 | 19 MAART '26

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Ds K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Drs J. van Andel, 's-Gravenhage; Ds R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. C. Breen, Amsterdam; Ds K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Ds B. A. Knoppers, Amsterdam; Ds J. G. Kunst, Arnhem; Ds G. R. Kuijper, 's-Gravenhage; Ds H. W. Laman, Assen; Ds C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Ds F. C. Meijster, Rotterdam; Ds J. C. Rullmann, Utrecht; Dr J. Thijs, Meppel; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Dr D. H. Th. Vollenhoven, 's-Gravenhage; Ds J. de Vries, Tilburg; Ds J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland en Ned.-Indië f 7.50 per jaar.
Advertentiën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Behoefte aan gezag II. — Uit de Schrift: Vergelijken (Matth. 27:21). — Kerkelijk Leven: Synode-Indrukken VIII. Droeve afloop. — Literatuur en Kunst: Een historische roman. — Perspectief. — Pop.-Wet. Schetsen: Over den Satan VI. — De Synode te Assen: 17e, 18e, 19e en slotzitting. Het Rapport der Dogmatisch-Exegetische Commissie II. Conclusies van het Rapport der Kerkrechtelijke Commissie (Slot). — Kerknieuws.

BEHOEFTE AAN GEZAG.

II.

Zooals in het vorig artikel werd opgemerkt, meent Foerster het ziektebeeld van het moderne leven te zien in de zwakheid van den doorsneemensch tegenover de hem boven het hoofd gegroeide cultuur. Die zwakheid komt wel heel duidelijk uit in het gemis aan geestelijk houvast, dat onze samenleving kenmerkt. Op het eerste gezicht valt dit niet zoo in het oog en zou men eer geneigd zijn, aan het tegendeel te denken. Wie afgaat op den apodictischen, stelligen toon, waarop allerlei en daaronder soms de zonderlingste beweringen worden geuit, krijgt wel eens even den indruk, alsof de levens- en wereldbeschouwing van den modernen mensch op een door en door solide basis rust. Bij nadere kennismaking valt dit echter niet altijd mee. Het dilettantisme is troef in onzen tijd. Men „doet aan" wetenschap en kunst, religie en ethiek en zoo voort — dat wil zeggen: men zweert min of meer bewust bij de woorden van een of anderen meester en neemt daarbij in den regel de houding aan van rotsvaste beslistheid. Echte denkers plegen hun wetenschappelijke stellingen meestal met groote voorzichtigheid en vaak half aarzelend voor te dragen — de dilettant staat voor niets en proclameert met de grootste vrijmoedigheid zijn meeningen als onaantastbare axioma's. Er is soms haast iets komieks in de jongensachtige, gedurfde bravoure, waarmee hij zich waagt zelfs op het gladste ijs. Toch blijft hier, ondanks deze luidruchtigheid, de innerlijke holheid op den duur niet verborgen. Vroeg of laat blijkt veel van dit geliefhebber op allerlei gebied niet veel meer te zijn dan wat een Hollandsch volksgezegde noemt: „een koe met schapenribben". De verzekerdheid, waarmee *men een of andere opvatting* huldigt, doet bij velen denken aan het huis op een zandgrond gebouwd. Een typisch symptoom van innerlijke leegte bij uiterlijk vertoon is o.a. het woordgebruik bij veel sprekers en schrijvers, door een artikel in de „Bejaard" niet ongeestig aangeduid als taalinflatie. Woorden als: verbazend, enorm, ontzaglijk, machtig, geweldig, buitengewoon, herinneren, om de gedachteloosheid, waarmee zij dikwijls gebezigd worden, sterk aan de befaamde Markenscheine van eenige jaren terug: zij noemen groote bedragen, maar zijn niets waard. Het schijnt nu eenmaal een artikel van de psychologische grondwet te zijn, dat naarmate iemand minder te zeggen heeft, hij grooter mond opzet. Pascal heeft eens de fijne opmerking gemaakt, dat het evangelieverhaal van het lijden onzes Heeren altijd weer even sterk aangrijpt, juist omdat het zoo sober is van uitdrukking.

Maar daarentegen spreekt een tijd als de onze, die arm is aan groote gedachten, in superlatieven. Want wat wij in het moderne leven maar al te zeer missen, dat zijn waarlijk hooge idealen, die heel een geslacht beheerschen en het de richting wijzen van den weg, waarin de waarachtige voortgang wordt gediend. Het ideaal is veelszins versplinterd in idealtjes en wat zijn deze laatste anders dan een poovere caricatuur van het eerste? Wie, om maar iets te noemen, als kiezer een stembillet in handen krijgt, moet, wil hij den naam van zijn candidaat vinden, den weg zoeken in een doolhof van partijen en partijtjes, wier almaar groeiend getal een ontstellend blijk is van politieke onmacht. Weet iemand met zekere suggestieve vaardigheid eigen particuliere wenschen voor te stellen als een gemeenschapsbelang, waarvan het wel en wee der maatschappij afhangt, dan kan hij er vast op rekenen, aanhang te vinden. En zoo is het haast op elk gebied. De menschen zijn over het algemeen bijzonder licht geraakt op het stuk van eigen zelfstandigheid; ze handhaven met hartstocht het recht, „zich uit te leven", zichzelf te zijn, maar ze dragen, zonder het zelf te merken, het confectiecostuum van een levensopvatting, die de gril en de waan van den dag als mode gelieft voor te schrijven. En ook hier maken de kleeren den man: ze vertoonen helaas niet den snit van karakter.

De kracht van een waarlijk grootsch en geestelijk ideaal verheft heel den kring van degenen, die het najagen, doch waar zulk een ideaal ontbreekt, daar treedt de decadentie in met heel haar armzaligen nasleep.

Maar — en hier wringt de schoen — wezenlijke idealen komen altijd, onder een of anderen vorm, over ons met gezag. Ze laten hun autoriteit gelden. Ze zijn veeleischend, want ze vergen een volstrekte zelfovergave in den dienst van gehoorzame toewijding. Het echte ideaal bindt altijd. Naarmate het hooger mikt, bindt het sterker. Echte idealisten zijn gebondenen, gegrepenen, zooals de koopman gegrepen was door de schoonheid van de parel van groote waarde, waarvoor hij alles verkocht. Een idealist in den heiligen zin van het woord was Paulus, die zeggen kon, dat hij één ding deed: jagen naar het wit van den prijs der roeping Gods, waartoe hij gegrepen was. En alleen in die gebondenheid ontplooit het leven, frisch en vrij, zijn innerlijke kracht. Wie zich waarlijk beheerscht weet, kan heerschen. Wanneer eenmaal in het rijk der heerlijkheid de mensch zijn God in volkomen onderwerping dienen zal, dan dienen alle dingen hem.

Doch hier ligt nu ook de bron van de kwaal, die heel onze beschaving ondermijnt. Haast aarzelend wijs ik er op, omdat het reeds tot vervelens toe is gezegd, maar toch blijft het waar: het grenzenlooze subjectivisme, dat van geen gezag buiten of boven zich wil weten, is als de tuberkel, die het moderne leven verwoest. Ik geef hier nog weer eens aan Foerster het woord, die dezen nood van onzen tijd wel zeer raak teekent. „Het meer en meer technisch worden van onze cultuur eischte — zoo zegt hij — een versterking van de karaktervormende eigenschappen. In plaats daarvan kwam steeds toenemende karakterloosheid. Een vaste autoriteit, waarop wij als op een lichtboei konden aansturen, werd weggenomen en in plaats van bezieling door hooge idealen, kwam louter techniek en intellectualistische verstijving; in plaats van zeker, doelbewust streven, verwildering en verwarring. Als gevolg daarvan kwam steeds meer en meer de toestand van onderwerping van de wereld des geestes aan de wereld der stof betgeen voor ons allen beteekende een steeds meer gebonden worden aan onze zinnen en driften. Zoo staan wij aan den vooravond van, of leven reeds midden in een totale zedelijke verwording, waarvan het einde nog niet is te overzien." Het is niet een conservatief-gereformeerde, die hier met een zoo sombere Cassandra-stem alarm roept, maar een man, die zijn publieke loopbaan begonnen is als kampioen voor een autonome moraal, en die juist door zich te verdiepen in den geestelijken nood onzer samenleving tot geheel andere gedachten is gekomen.

En toch zijn hier en daar reeds duidelijk merkbaar de kenteekenen, dat dit subjectivistisch breken met alle autoriteit zich gaat wreken. Het woord van Horatius „naturam expellas furca, tamen usque recurret" wordt ook hier bewaarheid. Allengs komt de moderne mensch tot de ontdekking, dat hij in zijn verzet tegen alle uitwendig gezag, bezig is, zich den grond onder de voeten weg te graven. Zelfstandigheid is kostelijk, maar zij kan niet in de lucht hangen; ze heeft een steunpunt noodig buiten zich. Zij het aanvankelijk nog ietwat schuchter en sporadisch — *de behoefte aan gezag* begint weer wakker te worden. Menige ziel zoekt, moede van haar zwerftochten door de ruimte van het subjectivisme, evenals Noachs duif, een rustplaats voor 't hol van den voet. Het woord „autoriteit" klinkt in menig oor niet meer als een dissonant.

T. FERWERDA.

UIT DE SCHRIFT.

Vergelijken.

Welken van deze twee wilt gij, dat ik u zal loslaten? Matth. 27:21.

Het vergelijken zit ons in het bloed.

En daar ligt een onschatbare zegen in.

Want wat zou het ontwakend kinderbewustzijn, wat zou de wetenschap vermogen, als men dat eene niet kon of mocht: vergelijken?

Het is God zelf, die ons in de dingen en de machten, die om ons heen zijn, het onderscheid ons zóó duidelijk heeft voorgelegd, dat wij niet anders kunnen dan vergelijken.

En wie aan deze vergelijkings-drift toegeeft, die zondigt niet, doch doet den wil zijns Scheppers, althans, daarin, dàt hij vergelijkt.

* * *

Doch dan moet ook die vergelijking zuiver zijn. Zij mag niet tegen elkander op-wegen wat niet in wezen gelijksoortig is. Er moet een punt van vergelijking zijn, en alleen op dat ééne punt — of, zoo er meerdere zijn, op die bepaalde punten — mag de vergelijking geschieden.

En wat geen punt van vergelijking heeft, dat late de mensch staan in zijn hooge eenzaamheid, opdat hij niet door zijn vergelijkingen zich bezondige aan de waarheid.

* * *

Ook Christus heeft men in vergelijking gebracht.

Eerst het vergelijk.

Toen de vergelijking.

Maar zoo onzuiver als een vergelijk is in de rechts-zaal, zoo onwaarachtig is daarna de vergelijking in den tempel der waarheid ditmaal.

Wien wilt gij? Jezus — of Barabbas? Vergelijk ze; geef beiden hun kans, en zeg dan zelf, of niet de vergelijking uitvalt ten gunste van Jezus van Nazareth?

Zoo spreekt Pilatus.

En het heeft hem zeer verwonderd, dat deze vergelijking door het volk zijn leiders is gedaan ten ongunste van Jezus, die genaamd werd Messias.

Maar het verwondert ons niet meer.

Want hier is vergeleken wat niet mocht vergeleken worden.

En al zegt Pilatus — op grond van vergelijking — dat Christus Jezus staat bóven Barabbas... het baat hem niet. Hij zegt eerst: Christus bóven Barabbas: ik vind geen schuld in hem, en in Barabbas wel. Doch hij gaat zelf naar beneden en plaatst nu Christus naast Barabbas: wien van deze twee wilt gij? Zoo mòest men nog één stap verder; ja, het mòest. Het mòest er uit straks: Christus onder Barabbas!

Zoo was de lijn der logica in deze rechtskrenking, in deze waarheidsverkrachting.

Want het FEIT van de vergelijking is meer dan de UITKOMST der vergelijking.

In de uitkomst zit altijd een fout, als het FEIT der vergelijking fout is.

Of Pilatus al zegt: ik vind geen schuld in hem, — en dus: Christus boven Barabbas — het baat hem niet. Want die waardschatting is wel juist; maar ze is toevallig op zijn standpunt. En ze is daarom onjuist, ze is grove leugen, omdat ze met een goede uitkomst wil gaan verdoezelen het kwade begin; omdat ze met een toevallig verkregen waarheid wil boete doen over de groote leugen in het uitgangspunt.

Want dit is die leugen: Pilatus heeft het met Jezus nóg niet kunnen klaar krijgen. Hij weet niet, wat van hem te denken is. Hij vindt geen vergelijkingsmaatstaf voor Jezus' beoordeeling. Hij weet niet Jezus in vergelijking te brengen.

Hij is eigenlijk verslagen.

Maar terwijl Pilatus door Jezus overmeesterd is, daar gaat hij met één brutale vergelijkingsdaad zich van Jezus, den onvergelijkbare, meester maken.

Dat is zijn groote zonde.

De vergelijking was valsch, want zij vond geen